

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖS**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VANDENS ĮSTATYMO NR. VIII-474 3, 8, 9, 12, 14, 15, 18, 20, 21, 25
STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO (TOLIAU – VANDENS ĮSTATYMAS) IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIO UŽ VALSTYBINIUS GAMTOS IŠTEKLIUS ĮSTATYMO
NR. I-1163 5 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO (TOLIAU – MOKESČIŲ ĮSTATYMAS)
PROJEKTŲ (TOLIAU – ĮSTATYMŲ PROJEKTAI)**

(TAP NR. 22-788); (TAIS NR. 22-4596(2))

2022-05-11

Nr. NV-1294

Vilnius

1. Projekto rengėja – Aplinkos ministerija.

2. Projektų tikslas – siekiama:

- gerinti vandens telkinių būklę, naudojant mažiau paviršinio vandens išteklių ir apsaugant ekosistemas;
- didinti paviršinių vandens telkinių, atitinkančių geros būklės kriterijus, skaičių;
- suvienodinti konkurencines sąlygas visiems verslo subjektams, savo veiklai vykdyti naudojantiems paviršinio ir požeminio vandens išteklius;
- įgyvendinti direktyvos 2000/60/EB, nustatančios Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus, reikalavimus, įgyvendinti EBPO rekomendacijas dėl tinkamo išteklių apmokestinimo ir kt.

3. Dabartinė situacija:

- Pagal Vandens įstatymą, asmenys, išgaunantys (planuojantys išgauti) 100 m³ ir daugiau vandens per parą iš vieno paviršinio vandens telkinio (išskyrus vandenį, naudojamą mėgėjų sodininkystės poreikiams, ir vandenį, naudojamą hidroenergjai išgauti hidroelektrinėse, kurių galia neviršija 10 MW), privalo turėti taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimą arba taršos leidimą ir už šiuos išteklius mokėti mokesť pagal jiems taikomą tarifą – 0,003 Eur/m³;
- Mažosioms iki 10 MW hidroelektrinėms ir sodininkų bendrijoms paviršinio vandens naudojimui leidimas neprivalomas. Išgaunant paviršinį vandenį stacionariomis vandens išgavimo priemonėmis, kai neprivaloma turėti leidimo, ar mobiliomis vandens išgavimo priemonėmis ir atitinkant aplinkos ministro nustatytus kriterijus privaloma gauti aplinkosauginės sąlygas, o hidroelektrinių eksploatavimas yra reguliuojamas, vadovaujantis aplinkos ministro patvirtintomis Tvenkinių naudojimo ir priežiūros taisyklėmis, todėl ir mokesčio jos nemoka. Mokesčio tarifas nustatytas už paviršinį vandenį naudojamą hidroenergetikai – 0,0001 – taikomas 10 MW ir didesnių hidroelektrinių naudojamam paviršiniam vandeniui;
- Šiuo metu asmenims, naudojantiems paviršinį vandenį yra išduota: 18 taršos integruotos ir prevencijos kontrolės leidimų, 79 taršos leidimai su specialiąja dalimi „Vandens išgavimas iš paviršinių vandens telkinių“, 29 aplinkosauginės sąlygos. Eksploatuojamos 97 hidroelektrinės iki 10 MW;
- Vandens įstatyme nustatyta, kad nuo 2025 m. sausio 1 d. asmenims, kurie iki 2019-11-01 turėjo taršos integruotos prevencijos kontrolės leidimus arba taršos leidimus išleisti nuotekas tiesiai į ežerus ir (arba) į juos įtekančias upes mažesniu kaip 500 m atstumu iki ežero, ir nuo 2030 m. sausio 1 d. asmenims, kurie iki 2019-11-01, nepažeisdami teisės aktų reikalavimų, išleido nuotekas tiesiai į ežerus ir (arba) į juos įtekančias upes mažesniu kaip 500 m atstumu iki ežero, toks nuotekų išleidimas į vandens telkinius bus draudžiamas;
- Pagal galiojančio Vandens įstatymo 12 straipsnio nuostatas, aplinkosaugos sąlygas plaukioti paviršiniuose vandens telkiniuose plaukiojimo priemonėmis ir paviršinių vandens telkinių, kuriuose tam tikro tipo plaukiojimo priemonių naudojimas draudžiamas ar ribojamas, sąrašą nustato aplinkos ministras. Paviršinių vandens telkinių, kuriuose tam tikro tipo plaukiojimo priemonių naudojimas draudžiamas ar ribojamas, sąrašas sudaromas atsižvelgiant į Saugomų teritorijų įstatyme numatytus saugomų teritorijų veiklos reglamentavimo dokumentuose nustatytus apribojimus ir argumentuotus savivaldybių institucijų pasiūlymus. Šiuo metu atsakomybė už aplinkosaugos sąlygų plaukioti

vandens telkiniuose plaukiojimo priemonėmis pažeidimus nustatyta Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 267 straipsnyje;

- Aplinkos apsaugos įstatymo 6 straipsnio 7 dalies 8 punkte nustatyta, kad vietos savivaldos institucijos, organizuodamos aplinkos apsaugos įstatymų, Vyriausybės bei Aplinkos ministerijos priimtų norminių aktų aplinkos apsaugos klausimais įgyvendinimą, gali nustatyti savo teritorijoje griežtesnius už valstybinius normatyvus, tačiau turi juos suderinti su juos patvirtinusiomis valstybės institucijomis.

4. Projekto esmė:

- Vandens įstatymu siūloma nustatyti, kad nuo 2024 m. sausio 1 d. asmuo, naudojantis (planuojantis naudoti) vandenį iš paviršinio vandens telkinio, įskaitant paviršinio vandens paėmimą energetikai, pramonei, suskystintų gamtinių dujų importo terminalo, žuvininkystės veiklai, ar praleidžiantis per hidrotechnikos įrenginį paviršinį vandenį, privalo būti registruotas. Įtvirtinus minėtus pakeitimus už išgautą vandenį nuo 2024 m. sausio 1 d. turės mokėti visi, kuriems pagal naujus reikalavimus privaloma registracija šių išteklių išgavimui. Registracija neprivaloma, jeigu paviršinį vandenį naudojantis fizinis ar juridinis asmuo išgauna (paima) (ar planuoja tai daryti) mažiau kaip 10 m³ vandens per parą; išgauna (paima) vandenį iš dirbtinio nepratekamo paviršinio vandens telkinio (ar planuoja tai daryti), įrengto paviršinį vandenį naudojančio asmens nuosavame sklype; naudoja paviršinio vandens telkinio vandenį ekstremalių įvykių ar situacijų metu arba gaisrams gesinti. Vandens kiekis apskaičiuojamas per mėnesį išgaunamo vandens kiekį padalijus iš išgavimo dienų skaičiaus;
- Siūloma panaikinti išimtį, pagal kurią leidimas neprivalomas paviršinio vandens išteklių naudojimui mažosioms hidroelektrinėms ir joms taikyti dabar įstatyme nustatytą 0,00001 Eur/m³ tarifą, dėl ko būtų apmokestintos ir mažosios hidroelektrinės;
- Atsisakius galiojančių paviršinio vandens apmokestinimo išimčių ir išplėtus ratą vandens naudotojų, kuriems privaloma registracija, bus tiksliau apskaitomas paviršinio vandens išgavimas ir panaudojimas, skatinamas racionalesnis paviršinio vandens naudojimas, efektyviau surenkama informacija apie iš paviršinių vandenų telkinių išgaunamą vandens kiekį ir atitinkamai taikomos savalaikės Bendrojoje vandens politikos direktyvoje numatytos vandens apsaugos priemonės.. Asmenims, turintiems taršos integruotos ir prevencijos kontrolės ar taršos leidimus su specialiąja vandens išgavimo iš paviršinių vandens telkinių dalimi, numatomas dvejų metų pereinamasis laikotarpis;
- Siūlomi įstatymo pakeitimai, reglamentuojantys plaukiojimo priemonių paviršiniuose vandens telkiniuose naudojimą, taip pat plūduriuojančių priemonių paviršiniuose vandens telkiniuose įrengimą, naudojimą, statymą ir (ar švartavimą), leis įtvirtinti aiškesnį, mažiau išlygų ir išskirtinių sąlygų plaukioti tam tikrame vandens telkinyje turintį aplinkosauginį reguliavimą.

5. Derinimas:

- Įstatymų projektai be pastabų suderinti su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija. Finansų ministerija pastabų nepateikė;
- Atsižvelgta į Susisiekimo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, žuvininkystės įmonių asociacijos „Lampetra“ pateiktas pastabas;
- Su Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Teisingumo ministerija, Valstybine duomenų apsaugos inspekcija, Aplinkos apsaugos agentūra, Aplinkos apsaugos departamentu prie Aplinkos ministerijos pastabos suderintos darbo tvarka;
- 2022 m. balandžio 28 d. buvo suorganizuotas suinteresuotų institucijų pasitarimas dėl pateiktų pastabų, jame išsakytos nuomonės dėl nesuderintų pastabų ir pasiūlymų. Pastabos, į kurias nebuvo atsižvelgta (Žemės ūkio ministerijos, Lietuvos hidroenergetikų asociacijos), pateikiamos derinimo pažymyje.
- Viešosios konsultacijos su visuomene vykdytos portale „e.pilietis“ nuo š. m. kovo 21 d. iki kovo 29 d. – buvo kviečiama pareikšti nuomonę dėl Vandens įstatymo pakeitimų. Atsakymus pateikė 9 respondentai, kai kurie iš jų nuomonę pareiškė keliais apklausos klausimais;
- 2022 m. gegužės 9 d. Vyriausybės kanceliarijos iniciatyva organizuotas pasitarimas su Aplinkos ministerijos ir Žemės ūkio ministerijos atstovais nesuderintoms nuostatoms aptarti;

- Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pastabas ir pasiūlymus įstatymų projektams pateiks artimiausiu metu.

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatom – Įstatymų projektais įgyvendinamas Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano 6.1.4 veiksmas „Siekiant racionaliai naudoti gamtos išteklius, tobulinti vandens išteklių apmokestinimą (pakeisti Mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymą, Žemės gelmių įstatymą ir Vandens įstatymą)“.

7. Dalykinio vertinimo išvada – siūlytina Nutarimo projektą svarstyti tarpinstituciniame pasitarime, iki kurio rengėjai įvertins Ministrės Pirmininkės patarėjo D. Krinicko pateiktas pastabas ir Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas (bus pateiktos artimiausiu metu).

Ministrės Pirmininkės patarėjo D. Krinicko pastabos ir pasiūlymai:

- Siūlytina įvertinti, ar sąvokoje „nesavaeigė plaukiojimo priemonė“ būtina nurodyti nebaigtinį sąrašą plaukiojimo priemonių, jei sąvokoje rašoma, kad „ar kita variklio neturinti plaukiojimo priemonė“ (3 straipsnio 9¹ dalis);
- Manytina, kad 9 straipsnio 7 dalis prieštarauja toliau esančių straipsnio dalių nuostatom, kurias reikia suderinti tarpusavyje. Nurodoma, kad asmuo įgyja teisę išgauti vandenį nuo informacijos pateikimo dienos. Tačiau paskesnėse šio straipsnio dalyse nurodoma, kad informacija nagrinėjama per nustatytą laiką. Taip pat nurodoma, kad sprendimas pateikiamas per nustatytą terminą. Tai reiškia, kad asmens pateikta informacija yra nagrinėjama ir turi būti Aplinkos apsaugos agentūros sprendimas leisti ar ne išgauti vandenį. Taip pat siūlytina įvertinti 9 straipsnio 12 dalies 3 punktą, kuriame minimas žodis „klaidingi“ gali būti interpretuojamas vienodai, nors duomenys bus nebūtinai klaidingi (galbūt netikslūs);
- 12 straipsnio 8 dalies 1 punkte nurodoma, kad draudžiama „plaukioti išjungus leidžiamą galingumą viršijančius variklius <...>“, tačiau galbūt norėta pasakyti, kad draudžiama plaukioti „įjungus“ leidžiamą galingumą viršijančius variklius. Siūlytina atitinkamai patikslinti;
- Siūlytina įvertinti (12 straipsnio 19 dalyje) platesnio elgesio ant užšalusių vandens telkinių reikalavimų aprašymo tikslingumą (dabartinėje redakcijoje tai palikta savivaldybių administracijoms);
- Siūlytina įvertinti elgesio ant užšalusių vandens telkinių reikalavimus platesnį aprašymą (12 straipsnio 19 dalis). Dabartinėje redakcijoje viskas palikta savivaldybių administracijoms.

Ekonomikos politikos grupės vyresnioji patarėja

Jurgita Gaižiūnienė

Jurgita Gaižiūnienė, tel. +37070663780, el. p.
jurgita.gaiziuniene@lr.lt